

ger atter dakiske Stammer. Anartofraktoi hænger aabenbart sammen med Anartoi i det romerske Dakiens nordvestlige Del. Koistobokoi *transmontanoi (tranomontanoi) bliver gennem Tilføjelsen »hinsides Bjærgene« stillet i Modsætning til deres Navnefæller i det romerske Dakiens nordøstlige Del; til dem hører Stationen Setidava paa Handelsruten lige nord for Kalisia (Kalisz), altsaa i Nærheden af Nedreweichselen. Hele det nuværende Kongerige Polen er altsaa endnu paa Ptolemaios' Tid i Hænderne paa Dakerne, og det er fuldkommen med Urette, naar de gængse tyske Fremstillinger sætter det som gotisk allerede paa Kristi Tid.

Baltiske Stammer følger efter Dakerne hinsides de »vendiske Bjærg«, d. v. s. hinsides Højderne ved Suwalki. Det er Sudinoi og Galindai, som er velkendte endnu i Middelalderen og senere.

Slaviske Stammer slutter Rækken mod Øst: Venedai og *Slauanoi (Stauanoi). Naar Ptolemaios lader Venedai strække sig helt ud til Kysten, kommer det vel af, at han ikke har kendt Forskel mellem dem og Balterne.

Finnerne sættes af Ptolemaios nordligst paa Øen Skandia, hvad der er tydelig rigtigt, men ikke giver os nye Oplysninger. Vigtigere er det, at han i det mellemste Skandia kender en Stamme *Finaithoi (Firaisoi), der ikke kan være andet end de af Jordanis omtalte Finaithae, 6. Aarh., d. v. s. Indbyggerne af Finveden. Hos Ptolemaios staar *Finaithoi mod Øst, medens det nuværende Herred Finveden ligger mod Vest, dannende Smålands Grænse mod de gamle danske Landskaber Skaane og Halland. Der er her en paafaldende Modsætning mellem den gamle og den nye Stedfæstelse,

men den indeholder ikke nogen virkelig Modsigelse mod Ligningen Firaisoi = Finaithae. Vi maa tænke os, at Navnet Fin(h)aithae een Gang har omfattet alle Smålandinger. Det er deres egentlige nationale Navn, som udtrykker, at de er en tilbagebleven Rest af et oprindeligt finsk Element. I deres uvejsomme, vanskelig tilgængelige Land holdt de sig længe halvvejs uafhængige, som et Stridsemne mellem Danmark og Sverige. Og Mindet om deres fremmedartede Herkomst røber sig tydelig deri, at Finveden sidder som en Kile, der har været afgørende for Fastsættelsen af den danske-svenske Grænse. Netop fordi den nationale Modsætning føltes stærkest paa denne Kant, er ogsaa Navnet Finveden blevet hængende her, ikke paa Smålands Østside. — Det er saadanne Overvejelser, som vi føres til ved at finde *Finaithoi blandt Indbyggerne af det ptolemæiske Skandia. Og det ligger nær at gaa et Skridt videre og sige: eftersom Finaithoi paa Ptolemaios' Tid sidestilles med nationsdannende Stammer saasom Nordmænd, Sveer og Daner, har de dengang rimeligvis endnu fastholdt deres oprindelige finske Nationalitet.

Hermed er vi naaet til Ende med vor Gennemgang af den gottonske Folkegruppes Omgivelser, saaledes som de fremtræder hos Ptolemaios. Det er kun en foreløbig Skitse paa Grundlag af et Stof, der hidtil har været ubrugt eller misbrugt. Meget af mine Resultater vil sagtens trænge til Efterprøvning. Men een Gang skal være den første. Naar først Isen er brudt, vil dette vanrøgtede Stof forhaabentlig finde den Opmærksomhed, som det fortjener.

Kristiania, Juni 1916.

Mindre Meddelelser.

Shackletons Sydpolsekspedition 1914-16. Shackleton, der ellers har en smuk Karriere som Sydpolsfarer bag sig, har desværre ikke haft Held med sig paa sin sidste Færd i Sydpolarlandene, hvor det var hans Agt at trænge ind i Weddellhavet og herfra videre over Indlandsisen til Sydviktorialand. Det lykkedes ham vel at faa det af Dr. W. S. Bruce i 1903 opdagede Coatsland og den saakaldte Caird Kyst i Sigte, men det egentlige Maal at komme i Land paa det antarktiske Fastland og Gennemkrydsningen af det blev ikke naaet.

Allerede to Dage efter, at S.s Skib »Endurance« den 6. December 1914 havde forladt Syd-Georgien, kom det i svær

Pakis, men det lykkedes dog at komme ind i Weddellhavet, hvor man den 10. Januar 1915 fik Coatsland i Sigte. I de næst herefter følgende Dage opdagedes Cairdkysten, der strækker sig over 50 danske Mil og er dækket med Højder, hvorfra mægtige Bræer skyder sig ned mod Havet. Snart efter fros »Endurance« inde og drev med Pakisen igennem Weddellhavet til 77° S. Br. og 35° V. Lgd. Den 16. Oktober kastede Ispresningen Skibet over paa Siden, og den 20. November sank det, efter at Levnedsmidler, Kul, Slæder og 3 Baade var reddet.

Mandskabet drev nu om paa en Isflage, hvis Omfang Ispresninger og Storme stadig formindskede. Den 7. April fik de

Clarence Oen i Sigte, og Dagen efter gik Isflagen helt itu, saa man maatte søge Tilflugt i Baadene.

Efter otte Dages stormfuld Rejse naaedes Elefanten, den nordligste af Sydshetlandsøerne, der kun søges af Pingviner og ellers ingen Eksistensmidler hyder. Under disse Forhold besluttede Shackleton at gaa i aaben Baad til den norske Hvalfangerstation paa Sydgeorgien, det nærmeste beboede Sted, for at faa Hjælp. 22 Mand blev ladet tilbage paa Elefantøen, og med 5 Mand gik S. den 24. April herfra og naaede den 10. Maj Øen efter at have tilbagelagt en Sejlads paa c. 190 danske Mil. Fra Kong Haakonsbugten paa Sydsiden, hvor Landingen fandt Sted, gik S. den 19. Maj tværs over Land og naaede Hvalfangerstationen Strømnæs den 25. Maj. Herfra sendtes straks Folk ud for at redde to af S.s Mænd, der paa Grund af Udmattelse ikke havde kunnet følge med.

Der blev nu udrustet en lille Hvaldamper, som skulde gaa til Elefantøen, men denne maatte efter fem Dages Forløb vende tilbage uden Resultat, da den ikke kunde forcere Isen.

Herefter besluttede S. sig til at gaa til Falklandsøerne, hvor han haabede at finde et bedre Skib, der kunde udsendes som Hjælpeekspedition. S.s Drift i Isen er den længste, der er foretaget i det sydlige Ishav, den varede fra Begyndelsen af Februar 1915 til 8. April 1916, d. v. s. 420 Dage.

Allerede den 8. Juni afgik Republikken Uruguays Fiskeridamper »Istituto Pescado«, som beredvillig blev stillet til Raadighed, fra Montevideo. Den 17. Juni gik den fra Falklandsøerne, men vendte den 25. Juni tilbage til Port Stanley igen, da det paa Grund af tætte Ismasser var umuligt for den at naa Elefantøen og redde de der tilbageblevne 22 Mand. Den naaede til ca. 5 danske Mil fra Land, men kom her i Fare for selv at blive indesluttet i Pakisen, hvorved Tilbagefarten vilde blive afskaaret.

Mandskabets Stilling paa Elefantøen var nu højst farlig. Det havde kun faa Levnedsmidler og ingen Udsigt til Fangst af Sæler eller Pingviner om Vinteren, da disse først med Isens Forsvinden fra Kysten atter nærmer sig den.

Regeringen i Uruguay gav nu Fiskeridamperen Ordre til i Punta Arenas i Magellanstrædet at afvente bedre Isforhold og forberede sig paa at forny Forsøget paa at naa Elefantøen.

S., der var landet i Punta Arenas, fik nu imidlertid her ved Hjælp af den britiske Resident udrustet et lille Træsejlskib med Hjælpe-maskine, og Skibet, hvis Navn er »Emma«, afgik 11. Juli til Elefantøen. Imedens arbejdedes der i England paa at udruste Capt. Scotts gamle Skib »Discovery«, efter at man først havde forvisset sig om, at »Aurora«, der samtidig med, at S. gik til Weddellhavet, var afgaaet til Rosshavet for at tage imod S. efter hans planlagte Gennemkrydsning af Indlandsisen, ikke vilde kunne afgaa inden en rimelig Tid. »Au-

rora« var nemlig gaaet til Ny Zeeland, efter af Is og Storm at være bleven revet bort fra sin Basis den 6. Maj 1915 og uden at kunne medtage et Hold paa 9 Mand under Capt. Mackintosh, der var landsat.

Den sidste Meddelelse lyder nu paa, at Holdet paa Elefantøen er reddet, og for Holdet under Capt. Mackintosh næres der ingen Frygt, da dette har gode Proviantforsyninger.

Kuli i Britisk Ny-Guinea. Statsgeologen J. F. Carne fra Ny Sydwaales har udført en Ekspedition til Kikori og Purari for at faa Rede paa, om de der stedvis forekommende Kulforekomster mulig kunde exploiteres.

Sir Aurel Stein er i Februar 1916 ankommen til Indien efter at have fuldført en Rejse i arkæologisk-historisk Øjemed fra Kashgarien over Nordpamir (Darvas og Karategin), Samarkand, Bokhara, Askabad, Mesched, Seistan, Hilmendfloden og Nusikki.

Mary L. Jobe, den bekendte kvindelige amerikanske Forsker, har gjort et nyt Forsøg paa at bestige Mt. Kitchi i de kanadiske Klippebjerge, men maatte 60 Meter under Toppen opgive Forsøget.

Det 16. Skandinaviske Naturforsker møde i Kristiania 10.—14. Juli 1916. Af Foredrag, som falder indenfor Geografiens Ramme, blev der holdt følgende: Professor S. Arrhenius: »Om Klima-Vekslinger«. Professor Gerard de Geer: »Om Striden mellem Sol og Is paa Jordkloden«. Professor Ole Olufsen: »Jordaffladning og Klimaforandring i Subtroperne«. Dr. phil. Gunnar Holmsen: »Strandlinjernes Fald og Bjærgbygningen«. Dr. J. V. Erikson: »Islæg og Isopbrud i Sverrigs Ferskvande«. Direktør Th. Hesselberg: »Om Cycloner«. J. W. Sandström: »Luftcirkulation i Evropa«. Docent Werenskiöld: »Tidevandstrømme«. Cand. min. Andreas Holmsen: »Nedbør og Aflob i norske Elve«. Dr. phil. Gudmund Hatt: »Kyst- og Indlandskultur i det Arktiske«. Dr. O. Solberg: »Lappernes Indvandring og Bosættelse i Nordnorge«. Cand. mag. W. Thalbitzer: »Nogle etnografiske Paralleler indenfor Polarfolkene«. Stud. mag. Kai Birket-Smith: »Den grønlandske Bue«. Professor Otto Nordenskjöld: »Klimatyper ved Indlandsisens Randsomraader«. Professor Bjørn Hellard Hansen: »Bemærkninger om hydrografiske Metoder«. Dr. phil. J. P. Jacobsen: »Bemærkninger vedrørende de hydrografiske Forhold ved Færøerne«. Dr. phil. J. N. Nielsen: »Bundvandet i Baffinsbugten«. Læge Søren Hansen: »Grundracer i Norden«. Læge H. J. Hansen: »Skolebørns legemlige Udvikling i Kjøbenhavn og i nogle danske Provinsbyer«.

Literaturanmeldelser.

Gunnar Isachsen: Travaux topographiques de l'expédition Isachsen 1909—1910. (Videnskaps-selskabet's Skrifter I. Mat.-Naturv. Klasse 1915. No. 7. — Kristiania 1915).

Den bekendte Spitsbergen-Forsker offentliggør i dette Arbejde en Række Opmaalinger, som under

hans Ledelse blev udført paa Spitsbergen i Sommeren 1909 og 1910, dels paa Strækningen mellem Isfjord og Wijde Bay, dels i forskellige Omraader Syd for Isfjord. Kun Ekspeditionernes topografiske Resultater omtales, idet de øvrige allerede er bearbejdede og meddelte i tidligere udkomne Publi-